

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 9013

Tarih : 13.11.2024

10/2072

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ezidi bir kız çocuğunun IŞİD bağlantılı kişilerce kaçırılması ve Türkiye'ye getirilmesi sonrasında basına da yansıyan yargı sürecinde gerçekleşen insan hakları ihlalleri ve devlet sorumluluklarının ihmali derinlemesine incelemek, benzer hak ihlallerine maruz bırakılan çocukların durumunu araştırmak ve bunların tekrarlanmasını engellemek, çocuk haklarının daha etkin korunması ve devletin ilgili yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini sorgulamak, yaşanan süreçteki ihlalleri açığa çıkarmak ve çözüm önerileri sunarak, çocuğun üstün yararının korunmasını sağlamak amacıyla Anayasa'nın 98. TBMM İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ederim. 13.11.2024

Gülüsthan Kılıç Koçyiğit
Kars Milletvekili
DEM Parti Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti, hem ulusal hem de uluslararası alanda çocuk hakları, insan hakları ve hukukun üstünlüğü ilkelerine dair yükümlülöklere sahiptir. Ancak, Ezidi bir kız çocuğunun IŞİD bağlantılı kişilerce kaçırılıp Türkiye'ye getirilmesi ve devletin bu sürece müdahalesindeki eksiklikler, ciddi insan hakları ihlalleri ve devlet sorumluluklarının ihmalini gözler önüne sermektedir. Söz konusu vaka, çocuğun güvenliğini ve insan haklarını tehdit eden bir dizi yanlış adımın atılmasına neden olmuş ve bu da Türkiye Cumhuriyeti'nin, taraf olduğu uluslararası sözleşmelere ve Anayasa'ya olan bağlılığını sorgulatmaktadır.

Bu süreçte, basına yansıyan Ezidi kız çocuğunun maruz bırakıldığı hak ihlalleri münferit değildir. IŞİD tarafından kaçırılıp Türkiye'ye getirilmiş, kimlikleri ya da yaşadıkları şartlar nedeniyle tespiti dahi yapılamayan sayısız çocuk bulunmaktadır. IŞİD, sayısız çocuğu kaçırmış, ya öldürölmek üzere ya da köle olarak satılmak amacıyla alıkonulmuştur. Bu çocuklar, IŞİD'in acımasız yönetimi altında büyütölmüş, ailelerinden koparılmış ve hala belirsiz ve tehlikeli durumlarla karşı karşıya kalmaktadırlar.

Söz konusu kayıp nesil, yalnızca bireysel bir trajedi olmanın ötesinde, daha büyük bir sorunun parçasıdır. Ezidi ve diğör etnik gruplardan gelen çocukların kurtarılması için yapılan çabalar çoğu zaman yetersiz ve eksik kalmış, ve Türkiye'de olduğu gibi dünya genelinde hala binlerce çocuk, IŞİD ve benzeri radikal grupların etkisinde yaşam mücadelesi vermektedir. Türkiye'deki ilgili devlet birimlerinin, IŞİD'in topraklarından, tarihinden, kültüründen ve ailelerinden kopardığı bu çocukları daha kapsamlı bir şekilde araştırması ve haklarına kavuşturulmaları için gereken adımları atması bir an önce sağlanmalıdır.

IŞİD tarafından kaçırılan çocukların maruz kaldığı hak ihlalleri, şiddet ve istismar yalnızca bireysel ve münferit deneyimler değil, aynı zamanda toplumsal değörlerin, insanlık onurunun ve çocuk haklarının ihlaline yol açan çok daha derin bir meselenin parçasıdır. Dolayısıyla, bu kayıpların münferit olmadığının ve aynı zamanda Türkiye'nin de sorumluluğunda olan uluslararası bir insan hakları meselesi olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir.

IŞİD'in insanlık suçlarından etkilenen bir çocuğun güvenliğı, devletin asli yükümlölüğüdür. Ancak, çocuğun IŞİD ile bağlantılı geçmiş i olan bir aileye teslim edilmesi ve tehlikeli bir vasinin atanması, gerek Türkiye Anayasası gerekse taraf olunan uluslararası sözleşmeler bakımından ciddi bir hak ihlaline yol açmıştır. Bu ihlallerin düzeltilmesi, adaletin sağlanması ve çocuğun üstün yararının korunması için, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından bir araştırma komisyonu kurulması gerekmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 41. maddesi, devletin çocukları her türlü tehlikeden koruma görevini açıkça düzenlemektedir. Bunun yanı sıra, Anayasa'nın 90. maddesi uyarınca, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, iç hukukun bir parçası olarak kabul edilmektedir ve bu bağlamda, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, çocukların üstün

yararının gözetilmesi gerektiğini belirtmektedir. Devletin çocuğun güvenliğini sağlamak ve onu koruma altına almak için gerekli önlemleri almakla yükümlü olduğu açıktır. Ancak yaşanan süreç, çocuğun güvenliğini tehlikeye atan bir vasiinin atanması ve geçmişte yaşadığı travmalarla temasa geçmesi gibi ciddi ihlalleri ortaya koymaktadır.

Çocuk Koruma Kanunu'nun 5. maddesi, devletin çocukları her türlü şiddet, istismar ve ihmalden koruma yükümlülüğünü vurgulamaktadır. Ancak, çocuğun geçmiş travmalarını hatırlatan kişilerle temasının sağlanması, çocuğun ruh sağlığı açısından büyük bir tehdit oluşturmıştır. Bunun yanı sıra, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 39. maddesi, savaş mağduru çocukların uygun tedavi ve rehabilitasyonla desteklenmesi gerektiğini belirtmektedir. Ancak, çocuğa bu süreçte gerekli destek ve rehabilitasyon sunulmamıştır. Ayrıca, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesi, özel ve aile hayatının korunmasını güvence altına almakta, ancak çocuğun kimliğinin ifşa edilmesi, bu ilkeye aykırıdır.

Çocuğun kimliğinin alenen açıklanması, Anayasa'nın 20. maddesinde düzenlenen özel hayatın gizliliği ilkesine ve Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na da açıkça aykırıdır. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 16. maddesi ise, çocukların özel hayatlarının korunmasını güvence altına almaktadır. Bu ihlaller, çocuğun güvenlik ve mahremiyet haklarının hiçe sayıldığını göstermektedir.

Bu vakanın ardından, devletin ihmallerinin ve bu sürecin derinlemesine incelenmesi, benzer hak ihlallerinin engellenmesi ve çocuk haklarının daha etkin bir şekilde korunması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde bir araştırma komisyonu kurulması elzemdir. Bu komisyon, çocuğun güvenliğini tehdit eden ve haklarını ihlal eden uygulamaların ayrıntılarını incelemeli, devletin sorumluluklarını yerine getirmediği noktaları ortaya koymalı ve benzer durumların tekrar etmemesi için çözüm önerileri geliştirmelidir. Ayrıca, çocuğun üstün yararının gözetilmesi, koruma altına alınması ve rehabilitasyonu için gerekli adımlar atılmalıdır.

Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve Anayasa gereği, devletin çocukları koruma sorumluluğu, vazgeçilemez bir yükümlülüktür. Bu bağlamda, başta Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı olmak üzere ilgili tüm kurumların, devletin yükümlülüklerini yerine getirerek, çocuğun güvenliği ve esenliğini koruyacak önlemleri alması gerekmektedir.